

GRONDHERVORMING IN 2018

Annelize Crosby

Home of the South African farmer | Ikhaya lomlimi waseNingizimu Africa | Tuiste van die Suid-Afrikaanse boer | Lehae la balimi ba Africa Borwa

INHOUD

- Onteining sonder vergoeding?
- Hoëvlak Paneel op sleutelwetgewing
- Operasie Phakisa
- Waar lê die probleem werklik?
- Ander wetgewing en prosesse
- Agri SA strategie

ONTEIENING SONDER VERGOEDING?

- Die woorde op almal se lippe sedert 20 Desember;
- Ons grootste vrees bewaarheid?
- ANC besluit: "Die ANC moet oorweging skenk daaraan om die Grondwet te wysig om voorsiening te maak vir onteiening sonder vergoeding, met die voorbehoud dat dit nie die res van die ekonomie of voedselsekuriteit nadelig affekteer nie.
- Baie kommentatore is van mening dat dit onmoontlik is om te onteien sonder vergoeding sonder om grootskaalse ekonomiese skade te doen en voedselsekerheid te ontwrig nie.
- Konteks van die besluit:
 - Laatnag – min tyd – twee faksies

ONTEIENING SONDER VERGOEDING

- Hoe uitvoerbaar is die besluit?
 - Eiendomsreg is 'n fundamentele mensereg vervat in die Handves van Menseregte;
 - Sertifisering van die Grondwet aan die hand van grondwetlike beginsels;
 - Een van hierdie beginsels is
 - Twee-derde meerderheid nodig vir wysiging van 'n fundamentele reg en 75% wanneer 'n grondwetlike beginsel aangetas word.
- Daar is regsgeleerdes wat reken dat hierdie stap die beginsel van 'n regstaat aantast wat 'n onderliggende grondwetlike beginsel is. Beskerming van eiendomsreg is 'n integrale deel van 'n regstaat en word erken deur die meeste internasionale menseregtehandveste.

BEVINDINGE VAN HOËVLAK PANEEL OP SLEUTELWETGEWING

- Gedurende 2015 het die Speakers forum in die Parlement besluit om 'n paneel saam te stel en opdrag te gee om ondersoek te doen na die inhoud en implementering van sleutel-wetgewing sedert 1994.
- Oud-Pres Motlantle was die voorsitter van die paneel. Daar was 'n groot fokus op grondhervorming. Die paneel het vir 21 maande landwyd openbare verhore gehou en insette van geaffekteerde partye en kundiges gekry en toe 'n 600 bladsy verslag vrygestel, waarvan 'n 100 bladsye aan grondhervorming gewy is.
- Een van hulle bevindinge het juis gegaan oor onteiening sonder vergoeding. Hieroor het hulle die volgende te sê gehad: “

HOËVLAK PANEEL OOR ONTEIENING SONDER VERGOEDING

- The Panel is reporting at a time that some are proposing that the Constitution be amended to allow for expropriation without compensation to address the slow and ineffective pace of land reform. This is at a time when the budget for land reform is at an all-time low of less than 0.4% of the national budget, with less than 0.1% set aside for land redistribution. Moreover, those who do receive redistribution land are made tenants of the state, rather than owners of the land. Experts advise that the need to pay compensation has not been the most serious constraint on land reform in South Africa to date – other constraints, including increasing evidence of corruption by officials, the diversion of the land reform budget to elites, lack of political will, and lack of training and capacity have proved more serious stumbling blocks to land reform. “

OPERASIE PHAKISA

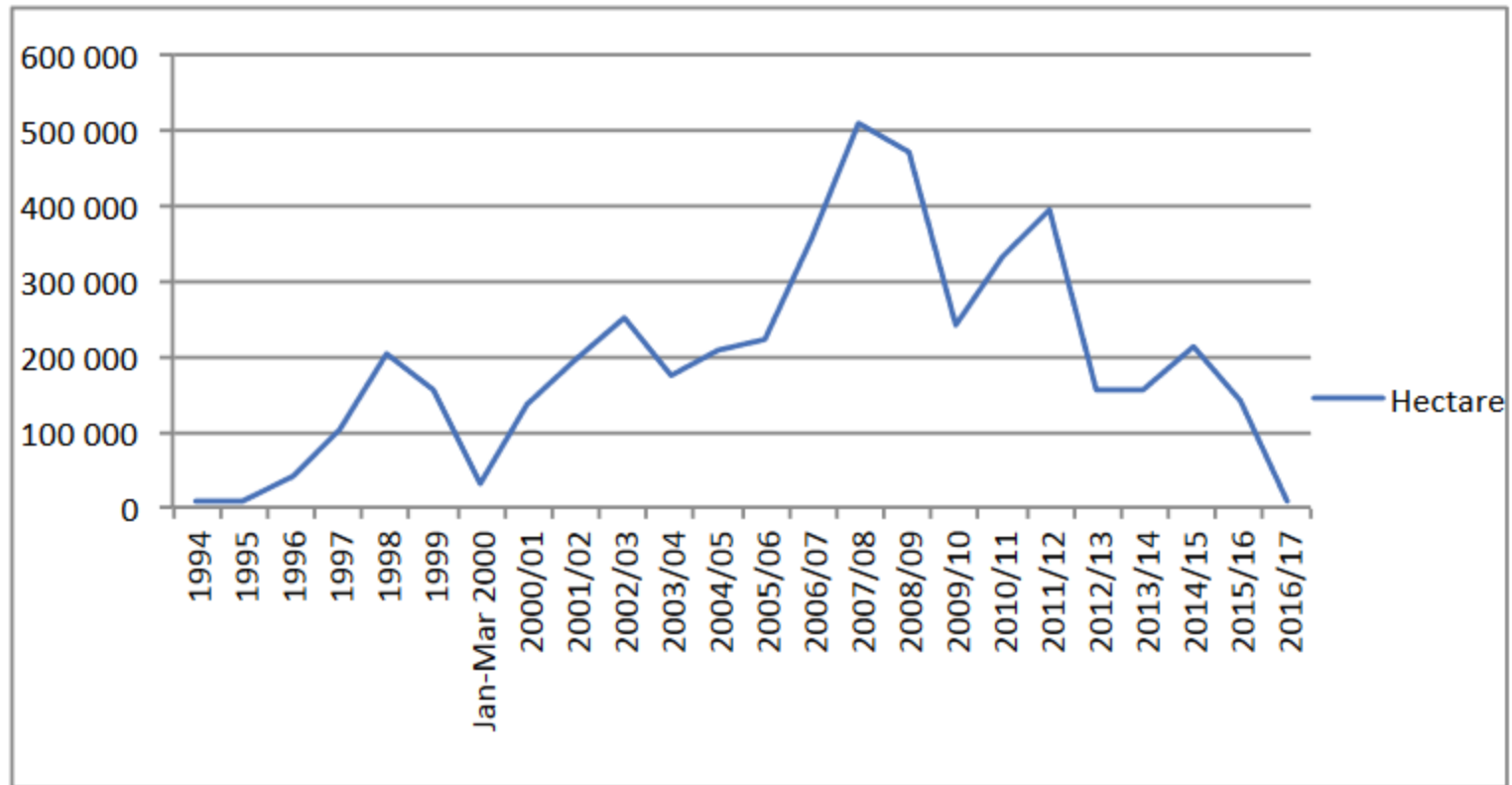

- Operasie Phakisa was 'n groot en duur oefening wat baie tyd en geld in beslag geneem het, ook van Agri SA personeel.
- Dit het onder andere gefokus op grondhervorming en daar is met 'n aantal werkbare voorstelle vorendag gekom.
- Drie hiervan is die ALDR-voorstel en die smart agri-village konsep en finansiële vennootskappe vir volhoubare grondhervorming.
- Dit wil egter voorkom asof daar gebrekkige wil is by Dept Landelike Ontwikkeling en Grondhervorming om hierdie voorstelle te implementeer.
- Hierdie voorstelle sou gebruik kan word as alternatiewe tot onteiening sonder vergoeding. Dit lyk egter nie asof die ANC dit enigsinds in ag geneem het nie.

WAAR LÊ DIE PROBLEEM WERKLIK?

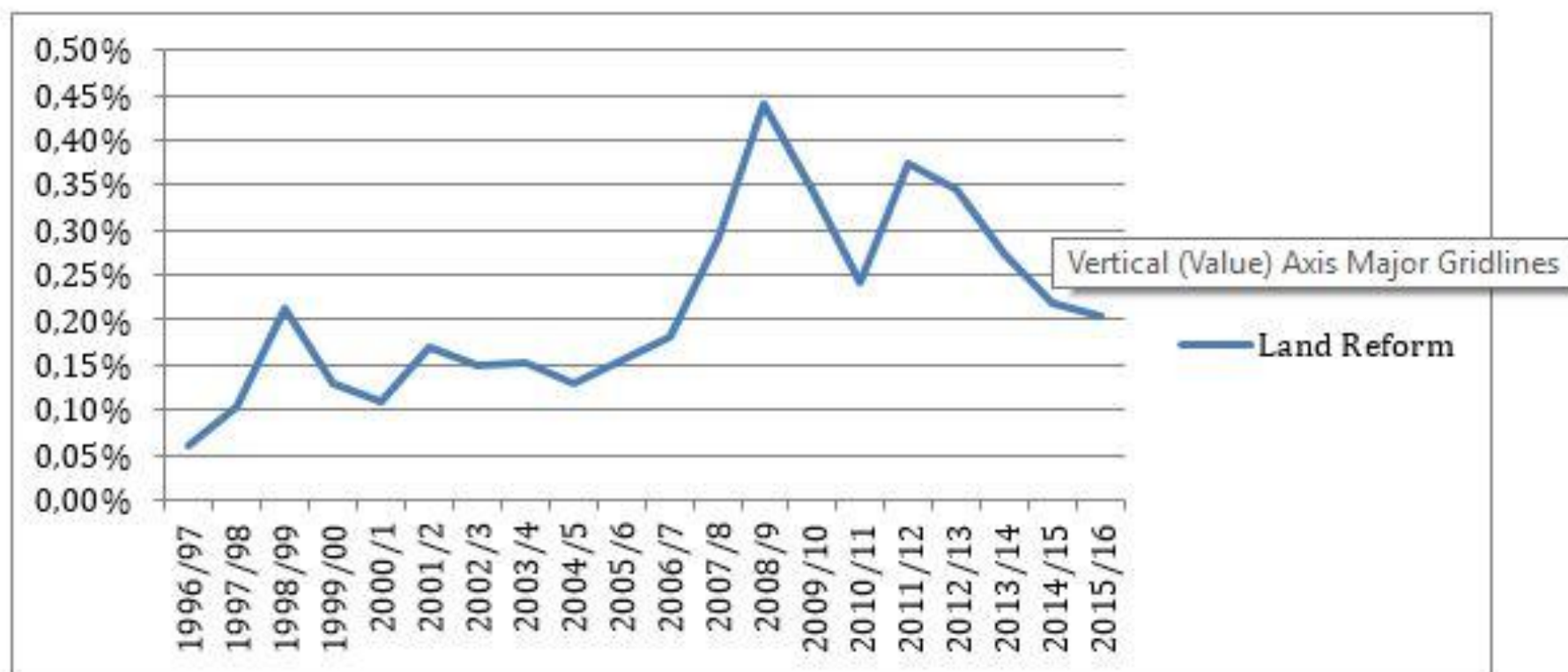
Drastiese afname in grondoordragte oor tyd

Figure 3.1: Amount of land transferred through land redistribution, in hectares per year

Wat het fout gegaan – te min geld begroot

Figure 12: Land Reform budget as percent of National Expenditure

Source: National Treasury, various¹⁰⁹.

Wat het fout gegaan – skewe spandering?

BUDGET VS DEPARTMENT POLICY PRIORITIES

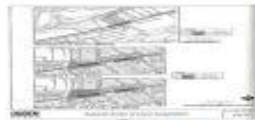

R1.106 billion

RID & SOYD: Agri-hub; AVMP, FPSU, RVCP, Socio-Economic Infrastructure; Skills development; Revitalisation of Rural Towns; One Integrated Community Dev. Centre; NARYSEC

R432.9 million

REID: Agri-industries; Job opportunities; Agric & Non-Agic Enterprises; Livelihoods; Skills Development

R2.609 billion

Land Claims

R415.4 million

One Household-One Hectare; One Household 2 Dairy Cows Recapitalisation commitment

R1.420 billion

ALHA (Land Acquisition); One Household One Hectare and Recapitalisation

Miljoene Rand in recap gespandeer

Table 4: Recapitalisation and Development Programme expenditure (2009 – Jan 2015)

	2009 to 2012	2012/13	2013/14	April 2014 to 22 Jan 2015	Grand Total
EC	90,838,551	149,510,203	209,192,627	32,432,211	481,973,592
FS	129,174,115	155,301,914	103,366,191	1,277,286	389,119,506
GP	30,891,762	91,519,211	83,900,508	20,985,852	227,297,333
KZN	146,444,743	137,848,568	269,562,216	67,146,308	621,001,835
LP	108,226,016	157,231,772	79,260,550	28,837,178	373,555,516
MP	158,868,381	249,945,241	113,923,035	15,602,888	538,339,545
NC	62,011,362	79,269,857	59,747,525	30,995,997	232,024,741
NW	208,765,773	107,120,161	10,686,828	44,570,941	371,143,703
WC	60,158,331	23,281,196	52,188,292	12,370,257	147,998,076
Total	995,379,034	1,151,028,123	981,827,772	254,218,918	3,382,453,847

Source: DRDLR 2015: 13 (with authors' corrections for addition in columns four and five).⁹⁰

Wat het fout gegaan – teikens word nie bereik nie

PRODUCTIVE LAND OWNED BY PREVIOUSLY DISADVANTAGED INDIVIDUALS

❑ MTSF aims to allocate **200,000 ha** of land acquired to **farm-dwellers and labour tenants** by 2019:

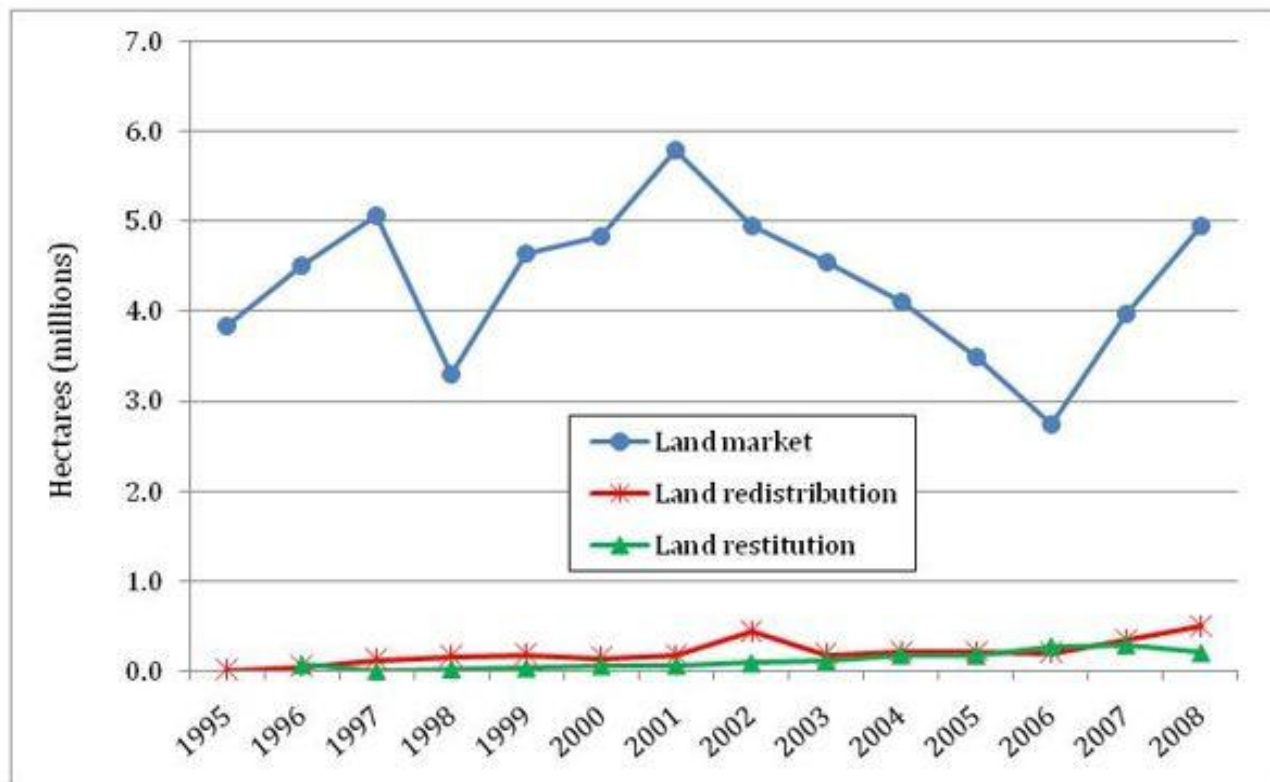
- For the period, 2014/15 to 2016/17, DRDLR targeted **45,326ha**, and **22,185ha** were allocated.
- This translates to **11% towards the 200,000 ha MTSF target**.
- Over the next MTEF, a total of **28,100ha** is planned for.

Performance Indicator	Audited / Actual Performance		Estimated Performance 2016/17	Medium-term Targets		
	2014/15	2015/16		2017/18	2018/19	2019/20
Number of hectares allocated to farm dwellers and/or labor tenants	New indicator	3 910	18 275	9 600	9 000	9 500

Wat het fout gegaan – oneffektiewe meganismes van grondoordrag

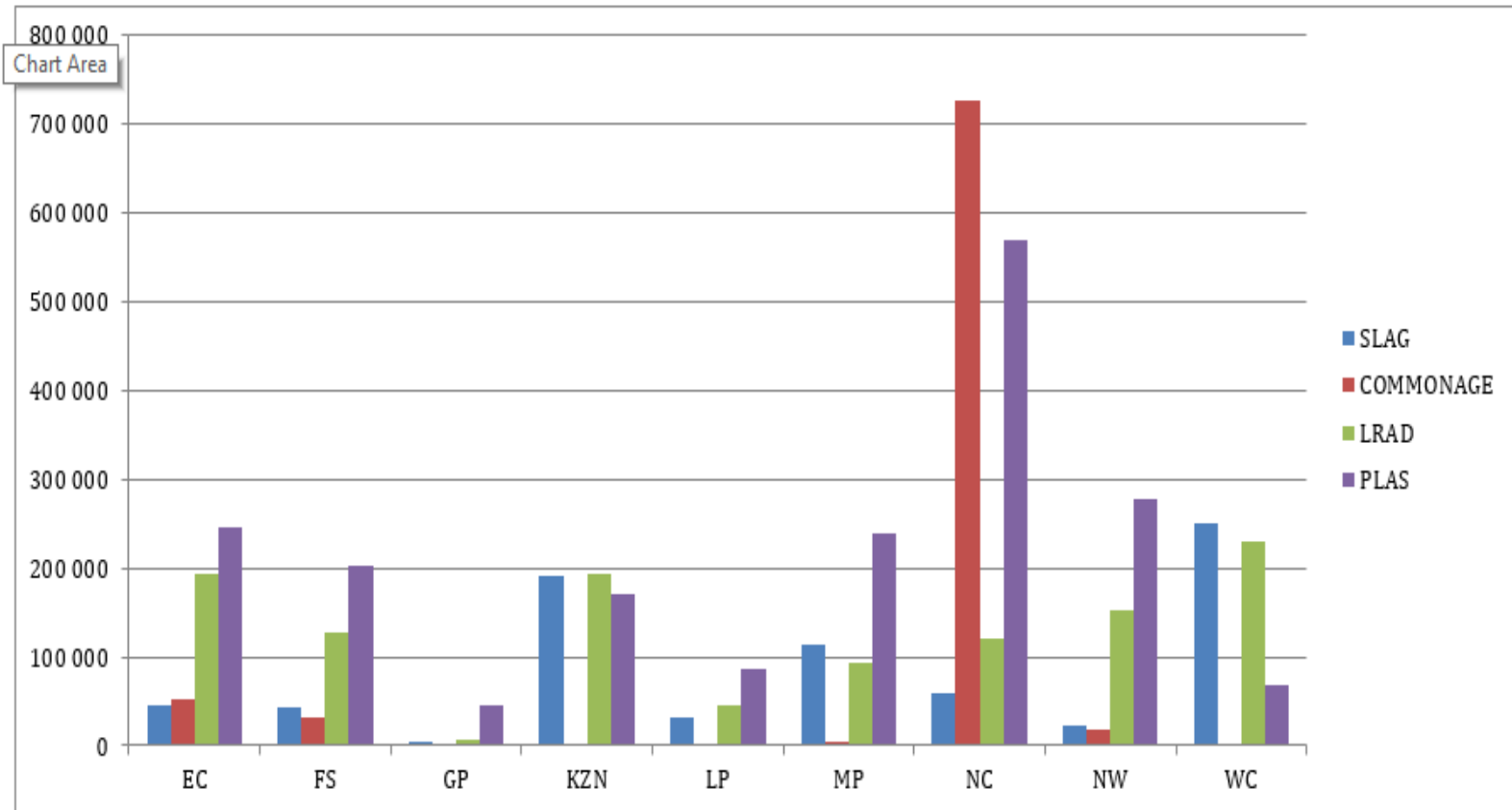
Figure 8: Hectares transacted in the farmland market and via redistribution and restitution

Source: Aliber 2009: viii.

Eiendomsreg nie oorgedra onder PLAS

Figure 4: Hectares acquired and redistributed, by province, 1994-2016

Source: DRDLR 2016: 3 (authors' calculations)

Note: the project category SPLAG (Settlement Planning and Land Acquisition Grant) have been combined with SLAG. Other minor categories have been omitted: 50/50 (a total of 2,632ha nationally) and 'other' including donations and church land (a total of 29,213ha nationally).

ANDER WETGEWENDE EN PROSESSE

- Wetsontwerp op die Regulering van Grondbesit – kommentaartydperk verby – NEDLAC? – Parlement – ongrondwetlik en onprakties – wyd gekritiseer;
- Regulasies in terme van Wet op Eiendomswaardering – kommentaar tydperk verby, finale regulasies nog nie gepubliseer nie;
- Grootste bron van kommer – “current use value” en acquisition benefits” netto inkomste plus markwaarde gedeel deur twee minus ander aftrekkings.
- Onteieningswetsontwerp – terugverwys – moet fyn dopgehou word.

- Ons moet baie strategies met hierdie uiters sensitiewe kwessie omgaan – kan nie alle aksies openbaar nie;
- Moet dringend regsadvies inwin;
- Moontlike litigasie;
- Moet die openbare mening swaai en realisme bring - kommunikasieveldtog;
- Grondoudit – ooreenkoms met ADS en Landbou Weekblad;
- Uitrol van 2014 kongresbesluite – finansieringsplan, ideebank/ projek konsepte, volhoubare restitusie, NOP, sosiale pakt,
- Litigasie: Msiza-saak oor regverdige en billike vergoeding, Salem-saak; Regulering van Grondbesit; Regulasies oor waardasie; Skrapping / wysiging van eiendomsklousule,
- Regefonds : R1000.00 per lid

DANKIE!!